

Convenant Initiatief TruStone

- **Start:** 1 oktober 2019
- **Looptijd:** Initiatief TruStone heeft een looptijd van vijf jaar
- **Partijen:** Bedrijven en brancheverenigingen in de natuursteensector; de Nederlandse en Vlaamse overheid; vakbonden; ngo's
- **Secretariaat:** Sociaal-Economische Raad (SER)
- **Kerntaak CNV:** Deelname aan de stuurgroep; het delen van kennis en lokaal netwerk ten behoeve van due diligence; het aanpakken van de grootste risico's op mensen- en arbeidsrechten; bijdragen aan constructieve oplossingen.

“Natuursteen wordt regelmatig gewonnen en verwerkt onder barre omstandigheden waarbij er sprake is van grove schendingen, zoals kinderarbeid, gedwongen arbeid, onveilig werk en gezondheidsrisico's. Daarom is een convenant in deze sector hard nodig en kan het van grote toegevoegde waarde zijn voor de mensen die in deze sector werken.”

*Anneke Westerlaken,
voorzitter CNV Internationaal*

WAAROM IS ER EEN CONVENANT VOOR VERANTWOORD NATUURSTEEN?

De natuursteensector in Nederland en Vlaanderen (België) bestaat uit enkele honderden bedrijven die zich specialiseren in het importeren en verwerken van natuursteen of op natuursteen gebaseerde producten. Denk hierbij aan aanrechtbladen, grafstenen, monumenten, tegels, gevels en stoepranden. Natuursteen wordt vooral gewonnen en verwerkt in Azië, Afrika en Latijns-Amerika. Hierbij is met regelmaat sprake van milieuschade en de schending van mensen- en arbeidsrechten. De Nederlandse en Vlaamse natuursteensector maakte samen met de Nederlandse en Vlaamse overheid, ngo's en vakbonden afspraken voor verantwoorde productie en inkoop van natuursteen. Dit gezamenlijke initiatief wordt Initiatief TruStone genoemd.

Om snel voldoende impact te realiseren worden in korte tijd zoveel mogelijk bedrijven betrokken bij dit initiatief. Dit zijn organisaties die natuursteen inkopen voor de keukenbranche, uitvaartsector, tuincentra en bouwmarkten maar ook architecten. Ook zijn pilots gestart om bedrijven en overheden ertoe te bewegen natuursteen maatschappelijk verantwoord in te kopen. Enkele tientallen gemeenten en Rijksdiensten, waaronder de vier grootste Nederlandse gemeenten en het Nederlands Rijksvastgoedbedrijf, doen hieraan mee. Zij vragen in hun aanbestedingen om duurzaam natuursteen.

Initiatief TruStone is tot stand gekomen na een periode van intensieve besprekingen onder leiding van de Nederlandse Sociaal-Economische Raad (SER). Het is voor het eerst dat twee landen gezamenlijk tot dergelijke afspraken komen. CNV Internationaal ondertekende het initiatief en is hiermee deelnemende partij.

“Dit initiatief helpt bedrijven in beide landen om hun verantwoordelijkheid te nemen en om misstanden in de internationale natuursteenketen zoveel mogelijk aan te pakken. Dit is een belangrijke stap naar een veiliger en eerlijker productieproces van natuursteen.”

Sigrid Kaag, minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

WAT IS HET DOEL VAN HET CONVENANT VOOR DEELNEMENDE PARTIJEN?

Met Initiatief TruStone bundelen bedrijven, brancheorganisaties, de overheid, vakbonden en maatschappelijke organisaties hun krachten en expertise om geïdentificeerde problemen binnen de natuursteenketen gezamenlijk aan te pakken.

De ambitie is om:

- binnen 3-5 jaar substantiële stappen van verbetering te bereiken voor groepen die negatieve gevolgen ervaren binnen de productie- en toeleveringsketen van de natuursteenbranche;
- een gezamenlijke oplossing bieden voor problemen die bedrijven zelf niet geheel op kunnen lossen;
- individuele bedrijven handvatten bieden om mogelijke negatieve impact van de eigen onderneming of zakelijke relaties in de productie- of toeleveringsketen te voorkomen.

Initiatief TruStone gaat over de hele productieketen van bedrijven en richt zich in het bijzonder op de thema's discriminatie en gender, kinderarbeid, gedwongen arbeid, leefbaar loon, vrijheid van vakvereniging en collectieve onderhandeling, veiligheid en gezondheid, landrechten en leefomgeving. Hierin gaat het initiatief verder dan de meeste andere initiatieven. Bedrijven die deelnemen spelen in op al bestaande normatieve richtlijnen en op onvermijdelijke ontwikkelingen richting duurzaamheid. Dit komt ook hun maatschappelijke en politieke reputatie ten goede.

“Arte staat pal achter Initiatief TruStone. We willen aanjager zijn voor positieve veranderingen in de gehele keten, zoals goede arbeidsvoorzieningen, verantwoord omgaan met grondstoffen, transparantie en een childlabour-freezone in het gebied waar wij graniet kopen. Dit willen we ook overbrengen op onze klanten en stakeholders. Maatschappelijk verantwoord ondernemen is een steen die wij gelegd hebben en die de loop van Arte bepaalt.”

Niels van den Beucken, Arte

WELKE PARTIJEN NEMEN DEEL AAN DIT CONVENANT?

- B Brancheorganisaties en natuursteenbedrijven:** De Vlaamse en Nederlandse natuursteensector en individuele natuursteenbedrijven.
Een actueel overzicht is hier te vinden (bit.ly/2G8w3cu)
- O Nederlandse Overheid:** Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BHOS)
- V Vlaamse overheid:** Minister-President
- V Vakbonden:** Christelijk Nationaal Vakverbond (CNV), de Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV) en de Belgische vakbond ACV Bouw – Industrie & Energie.
- N Ngo's:** Arisa en WSM (Wereldsolidariteit)

HOE IS DE UITVOERING VAN HET CONVENANT GEORGANISEERD?

Secretariaat

Het onafhankelijk secretariaat wordt gevoerd door de SER.

Stuurgroep

Om de uitvoering van het initiatief te ondersteunen is een stuurgroep ingesteld. De stuurgroep besluit op basis van consensus en wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter die door alle deelnemende partijen in de stuurgroep gezamenlijk is benoemd. In de stuurgroep zitten:

- vakbonden, waaronder CNV (2)
- brancheorganisaties en individuele bedrijven (4)
- maatschappelijke organisaties (2)
- Nederlandse en Vlaamse overheid (2)

De stuurgroep ziet namens alle partijen toe op de naleving van het initiatief en begeleidt de uitvoering. Zij besluit over nieuwe projecten, initiatieven en samenwerkingen die de uitvoering van het initiatief kunnen versterken. Ook besluit de stuurgroep of bepaalde projecten juist worden beëindigd.

Due diligence-onderzoek bedrijven

Op basis van de uitkomsten van due diligence-onderzoek maken bedrijven jaarlijks een eigen plan van aanpak waarin zij uiteenzetten hoe ze risico's aanpakken en waarbij ze in ieder geval de thema's betrekken die in het initiatief benoemd zijn. Dit plan leggen zij ter beoordeling voor aan het secretariaat.

“Met de Vlaamse overheid promoten we maatschappelijk verantwoord ondernemen. De natuursector in onze beide landen bestaat uit enkele honderden gespecialiseerde bedrijven waardoor dit initiatief een niet te onderschatten impact zal hebben op duurzame productie en handel. De lessen die we hieruit trekken zullen nadien ook leerzaam zijn voor andere sectoren”.

*Geert Bourgeois,
Minister-President Vlaanderen*

Klachtencommissie

Binnen een jaar wordt een klachten- en geschillenmechanisme ingesteld met een klachtencommissie. Arbeiders op productielocaties kunnen zo een klacht indienen over leefbaar loon, kinderarbeid of milieuschade. Zij kunnen dit individueel doen of zich laten vertegenwoordigen door een organisatie die namens hen optreedt. De klachtencommissie richt zich ook op het oplossen van eventuele problemen (geschillen) tussen bedrijven en het secretariaat of tussen deelnemende partijen binnen het initiatief. De klachtencommissie heeft de bevoegdheid om bindende uitspraken te doen.

Mensenrechtenschending in de keten

Ngo's en vakbonden kunnen lokaal informatie over risico's verzamelen over de situatie in de keten. Zo laat onderzoek van Arisa zien dat in de verwerking van graniet in India kinderarbeid wordt gebruikt, vooral door migrantenjongeren. Ook gedwongen arbeid, gevaarlijke en ongezonde werkomstandigheden en grote verschillen tussen vaste en tijdelijke werknemers behoren tot mensenrechten die in de keten regelmatig geschonden worden. Veel arbeiders zijn afkomstig uit achtergestelde groepen zoals Dalits en Adivasi, die extra kwetsbaar zijn door hun lage sociale status. Andere problemen zijn de lange werkdagen en lonen onder het wettelijk minimum, overwerk uitbetaald met alcohol, slechte huisvesting en sanitaire voorzieningen, geen schoon drinkwater en geen actieve vakbonden in de onderzochte groeves.

Bron: De schaduwzijden van graniet, Advocating Rights in South Asia (Arisa) (bit.ly/37aBpA7).

WAT BETEKENT DUE DILIGENCE IN HET KADER VAN DIT INITIATIEF?

De maatschappij en de Nederlandse en Vlaamse overheid verwachten van bedrijven dat zij zich inspinnen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaam ketenbeheer. Bovendien hebben bedrijven op grond van internationale afspraken de verantwoordelijkheid om risico's te voorkomen en aan te pakken. Deze afspraken zijn vastgelegd in [verschillende internationale richtlijnen, zoals de ILO conventies en de OESO-richtlijnen \(\[bit.ly/38yL11d\]\(http://bit.ly/38yL11d\)\)](#).

De richtlijnen schrijven onder andere voor dat bedrijven nagaan in hoeverre ze betrokken zijn bij misstanden op het gebied van mensenrechten en milieu. Dit betekent concreet dat bedrijven in de natuursteensector op een systematische manier onderzoeken of zij zelf rechtstreeks, of via de keten van hun leveranciers of afnemers, in verband staan met schade die ergens in de keten wordt toegebracht aan mens, dier, natuur en milieu. Het gaat daarbij niet alleen om feitelijke schade, maar ook om het risico dat er schade kan ontstaan. Bedrijven die hun betrokkenheid bij schade of het risico daarop hebben geconstateerd zijn verplicht om maatregelen te nemen.

Importerende bedrijven die deelnemen aan Initiatief TruStone zullen binnen een jaar na ondertekening een due diligence-onderzoek moeten uitvoeren. Niet de risico's voor het bedrijf staan centraal, maar de mogelijke en daadwerkelijke risico's op negatieve impact voor andere belanghebbenden zoals werknemers en lokale gemeenschappen.

Bij aanbestedingen wordt het verplicht een ketenanalyse te maken. Bouwbedrijven kunnen de vraag naar zo'n risicorapport bij aanbestedingen verwachten. Dat wordt een harde eis. Zij moeten dit opvragen bij hun leverancier. De leverancier moet in zo'n rapport laten zien uit welk land, welke regio, welke groeve en via welke partijen het materiaal ingekocht is.

Als een bedrijf bijvoorbeeld constateert dat het betrokken is bij kinderarbeid of dat het milieuverontreiniging veroorzaakt, dan zijn er meestal mogelijkheden om hier zelf wat aan te doen. Maar vaker gaat het om complexe problemen in de keten, in opkomende markten en ontwikkelingslanden. Bedrijven kunnen hier via zakelijk relaties aan verbonden zijn. Initiatief TruStone pakt dit onderwerp dan als branche aan. Het initiatief biedt geen garantie dat er in de toeleveringsketen nooit meer iets misgaat. Wel dat problemen sneller en beter worden opgelost.

[Bekijk de factsheet IMVO-convenanten voor meer informatie over due diligence \(\[bit.ly/2RLm7eH\]\(http://bit.ly/2RLm7eH\)\).](#)

Risico's in de productieketen in kaart brengen

De deelnemende partijen spraken af om direct te starten met het in kaart brengen van de risico's in de productieketen. Alle partijen van het initiatief gaan samenwerken om de problemen zoals kinderarbeid, gedwongen arbeid, gebrek aan vakbondsvrijheid en veiligheid en gezondheid in de keten aan te pakken.

Internationale richtlijnen naleven

De internationale richtlijnen richten zich op het bevorderen van internationale arbeidsnormen, zoals het tegengaan van dwangarbeid, slavernij, kinderarbeid en discriminatie. Bedrijven geven invulling aan het naleven van deze richtlijnen door middel van het uitvoeren van due diligence-onderzoek.

Het toepassen van de internationale richtlijnen bij grote opdrachten voor leveringen, diensten en werken draagt ook bij aan het uitbannen van misstanden in de inkoopketen. Binnen de Nederlandse Rijksoverheid is dit verplicht bij aanbestedingen binnen risicocategorieën en boven de Europese aanbestedingsdrempel. Het staat decentrale overheden vrij om [deze aanpak van het Rijk](https://bit.ly/36aeeV9) te hanteren (bit.ly/36aeeV9).

Werkgroepen Occupational Health and Safety opzetten

Deelnemende partijen stellen binnen een jaar na ondertekening van het initiatief werkgroepen in voor de thema's gedwongen arbeid en veiligheid en gezondheid op de werkplek (Occupational Health and Safety). Met de analyse van deze thema's in de natuursteensector in het algemeen, en meer toegespitst op de productie- of toeleveringsketens van bij het initiatief betrokken bedrijven wordt al na 6 maanden gestart. Input van belanghebbenden, zoals lokale ngo's, Community Based Organizations (CBO's), vakbonden en stakeholders wordt meegenomen in zowel de analyse als de mogelijke oplossingen.

Op basis van deze analyses wordt een plan van aanpak gemaakt voor regio's/landen waar de betrokken bedrijven substantieel producten afnemen:

- analyse van beleid en praktijk in de belangrijke herkomstlanden;
- positie en inzet van het lokale bedrijfsleven en het mogelijk (deels) ontbreken daarvan;
- de rol die relevante maatschappelijke organisaties (kunnen) spelen;
- mogelijke samenwerkingspartners in andere importerende landen;
- globale fasering van activiteiten van zowel de (gezamenlijke) partijen gezamenlijk als andere partners.

De deelnemende partijen formuleren ook een gezamenlijk preventie- en herstelbeleid als deze risico's in de productie- of toeleveringsketen worden aangetroffen of veelvuldig blijken voor te komen.

Pilots Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) en kinderarbeid in de natuursteenketen (2017-2020)

In 2017 zijn Nederlandse partijen pilots gestart met subsidiering van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) over de wijze waarop maatschappelijk verantwoord inkopen bedrijven kan stimuleren om actief bij te dragen aan het terugdringen van risico's in de keten en kinderarbeid in het bijzonder. Het aanjagen van de vraag om duurzaam natuursteen is belangrijk voor verandering. Deze pilots leren overheden hoe ze de vraag naar duurzaam natuursteen moeten verwerken in aanbestedingen. Er zijn genoeg leveranciers die graag willen leveren, maar in aanbestedingen is de prijs vaker leidend.

De Nederlandse natuursteenbranche wil vooral inzichtelijk maken waar het in de keten fout gaat en ingrijpen waar mogelijk. De pilots zijn ook bedoeld voor leveranciers en importeurs van natuursteen en voor bouwbedrijven die inschrijven op de aanbestedingen, zodat zij weten waar hun verantwoordelijkheid ligt. Het bouwbedrijf is verantwoordelijk voor goede afspraken met de leverancier. Er is een landelijk opererend team opgericht om bij bouwbedrijven en leveranciers te verifiëren of de beloftes nagekomen worden. Nakoming wordt als contractvoorwaarde opgenomen. De partijen die samenwerken binnen Initiatief TruStone houden vinger aan de pols bij de uitvoer van de pilots. De pilots vormen een direct onderdeel van gemaakte convenantafspraken.

Aanbestedende diensten die de Verklaring voor overheden bij Initiatief TruStone ondertekenen, committeren zich aan de uitkomst van de pilot-aanbestedingen en implementeren de uitkomsten in toekomstige aanbestedingen van natuursteen, waarbij zowel de rechtmatigheid als de doelmatigheid in ogenschouw wordt genomen.

HOE DRAGEN CNV INTERNATIONAAL EN LOKALE PARTNERS BIJ?

Het CNV en haar lokale partners spelen een kritische en constructieve rol binnen het initiatief. De vakbonden dienen als klankbord voor gevoelige zaken. Verder is afgesproken dat CNV (Internationaal):

- samen met bedrijven bekijkt hoe zij mogelijke risico's in kaart kunnen brengen, prioriteren en voorkomen en wat zij kunnen doen in geval van misstanden;
- kennis en informatie deelt over arbeidsrechten in de lokale context waarin misstanden zich kunnen voordoen, zoals vrijheid van vakvereniging, collectieve onderhandelingen en leefbaar loon;
- met behulp van informatie van lokale partners en internationale afdelingen misstanden actief signaleert en deelt. Hiermee kunnen vakbonden een belangrijke bijdrage leveren aan de inspanningen van natuursteenbedrijven die deel uitmaken van dit initiatief om mogelijke misstanden op het gebied van arbeidsrechten te voorkomen, vast te stellen en te verhelpen;
- bijdraagt aan het bevorderen van samenwerking tussen bedrijven en lokale organisaties;
- op basis van haar kennis en netwerk specifieke ondersteuning verleent aan het werk in de stuurgroep;
- toeziet op de uitvoering van gemaakte afspraken in het kader van het initiatief;
- bereid is om in de stuurgroep tijdig melding te maken van (signalen over) misstanden in de sector;
- lokale partners steunt als zij een klacht willen indienen bij de onafhankelijke geschillen- en klachtencommissie van het initiatief;
- afspraken en uitgangspunten uit het initiatief actief onder de aandacht brengt van de achterban en binnen de coalities en (internationale) netwerken waaraan zij deelneemt;
- ten aanzien van de thematische projecten een actieve bijdrage levert om te komen tot een handelingsperspectief voor bedrijven;
- samen met het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken een seminar 'sociale dialoog' organiseert voor zes landen die leverancier zijn voor Nederlandse en Vlaamse bedrijven;
- binnen een jaar na ondertekening samen met andere deelnemende partijen de mogelijkheid tot samenwerking met externe partijen onderzoekt m.b.t. verhoging van het wettelijk minimumloon naar een leefbaar loon en/of alle andere thema's en sectorale afspraken per productieland.

HOE VINDT RAPPORTAGE EN MONITORING PLAATS?

De stuurgroep ziet namens alle deelnemende partijen toe op naleving van de afspraken uit het initiatief en begeleidt de uitvoering. Binnen een half jaar na ondertekening stelt de stuurgroep de kaders voor de jaarlijkse voortgangsrapportage vast, zoals de behaalde resultaten en concrete verbeteringen in de productie- en toeleveringsketen. Voortgangsinformatie wordt door de leden van het initiatief via het secretariaat aangeleverd aan de stuurgroep. Het secretariaat aggregeert de ontvangen informatie die niet herleidbaar zal zijn tot individuele bedrijven.

De deelnemende partijen, in samenwerking met lokale partners en maatschappelijke organisaties, monitoren door middel van steekproeven de vordering op de thema's, ten behoeve van de onafhankelijke evaluaties van het initiatief na respectievelijk 3 en 5 jaar. De evaluaties worden gepubliceerd zonder concurrentiegevoelige informatie.

De stuurgroep organiseert minimaal 1 keer per jaar een bijeenkomst van de Vergadering van Partijen waarop de voortgang van het initiatief wordt besproken. De stuurgroep legt verantwoording af over het gevoerde beleid. De Vergadering van Partijen accordeert het jaarlijkse werkplan en de begroting van de stuurgroep. Zij verleent jaarlijks decharge aan de stuurgroep over het door haar gevoerde beleid. Ook organiseert de stuurgroep 1 keer per jaar een brede stakeholdermeeting.

Over CNV Internationaal

Al meer dan 50 jaar steunt CNV Internationaal vakbondswerk in ontwikkelingslanden. Samen met partnerorganisaties beschermt en bevordert CNV Internationaal de rechten van werknemers op basis van het christelijk sociaal gedachtengoed. De sociale dialoog, het pluralisme van de vakbeweging en de individuele verantwoordelijkheid van de werknemers zijn daarbij kernwaarden. De missie van CNV Internationaal is om bij te dragen aan fatsoenlijk werk in ontwikkelingslanden door de positie van werknemers in zowel de formele als de informele economie te versterken via sterke sociale partners en door duurzaamheid in de keten te bevorderen. In Nederland draagt CNV Internationaal samen met CNV Vakcentrale en vakbonden bij aan fatsoenlijk werk in ontwikkelingslanden via lobby, beleid en bewustwording. Het werk van CNV Internationaal is de komende jaren vooral gericht op de thema's sociale dialoog, arbeidsrechten in productieketens en (jeugd)werkgelegenheid en inzetbaarheid.

CNV Internationaal

Postbus 2475 • 3500 GL Utrecht

www.cnvinternationaal.nl

Foto's: Shutterstock, Dick Hol en CNV Internationaal

© 2020 CNV_I-0229 - Convenant duurzame natuursteen - TruStone Initiative

CNV Internationaal